

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălănătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru
de-care publicare.

Revista politică.

Sibiu, în 6 Iulie.

Până când în Ungaria domnul ministru de culte și instrucțiune publică prevede politica dîlei cu enunțaiuni, care de care mai nepotrivite, dincolo în Cis-Laitania se petrec lucruri de însemnătate politică. Triumful cehilor față cu nemții și al polonilor față cu rutenii sînt deja lucruri cunoscute și supărate. Acum cetim despre o nouă întreprindere. Este vorba de promovarea croatismului în Dalmația. Întreprinderea aceasta însă are deocamdată să înainteze încet. Causa o spune „Vaterland”. Înainte de toate, dîce organul feudal, trebuie cruțată susceptibilitatea ungurească. Se scie cu ce ochi privesc ungurii uniunea Dalmației cu Croația; se scie cu ce nelinise este vîdut catolicismul în Bosnia și Erțegovina și pentru ce, pe cât numai se poate, se preferă sîrbii. Afară de aceea chiar și în foile guvernamentale unguresci, precum, bunăoară, în „Nemzet”, se vîd aruncate observări, că sistemul Taaffe promovează în Dalmația planuri mari croatice. „Vaterland” mai înșiră și alte momente, din cari se poate vedea că ideea croatisării Dalmației, din respect cătră unguri se va impede, nu dîce însă, că aceea se va paralisa cu totul. Destul că în Cis-Laitania se întemplă lucruri, cari au mai multă însemnătate și mai mari urmări decît proclamațiunile trefortiane, ear susceptibilitatea ungurească o putem privi numai de un pretecest, prin care se ascunde intențiunea cea adevărată al guvernului cis-laitan.

De sigur că nu din motivul susceptibilității unguresci, foile polone din Galiția au aflat că ar fi bine, dacă s'ar putea o pace cu rutenii. De o camdată gîndul acesta bun al polonilor nu se pune în lucrare, pentru că polonii, crescuți în scoală iesuitică, poartă frumoasele fraze de pace în gură, speculează însă de altă parte, dacă ar putea provoca scisiune în sinul rutenilor. Rutenii însă cunosc prea bine cu cine au de a face și sînt mai solidari ca ori și când altă dată în procederea lor. Ei nu cred că polonii voiesc sincer o pace cu dîșii, din contra se tem, că manevra este pentru streinătatea, care nu cunoaște impregiurările de acolo, și de aceea foile lor susțin rezoluțiunea publicată și în coloanele noastre.

Cetim, scrie „Telegraful”, în dîiarul „Diritto” din Roma cu data de 7 Iuliu st. n. următoarele:

„Pretensiunea scuselor oficiale române relativ la toastul rostit la Iași de domnul Grădișteanu persistă pentru tot deauna în alte sfere din Viena astfel că chiar astăzi Presa Vieneză își face echo și găsim întrînsa indice ce tradează necalificabila pre-

tențiune cătră statul român numai pentru că e vorba de un regat cu frontiere puțin întinse.

Cităm numai cuvintele din „Deutsche Zeitung”. „După comunicatul ce ne vine dintr'un „isvor bine informat, până astăzi (4) nici o scusă nu „ne-a venit încă la Viena din partea guvernului român asupra toastului Grădișteanu.”

„Nu ne putem ascunde mirarea noastră pentru acest mod, căci tot ce se poate s'a făcut de cătră guvernul din București și Regele Carol I. Când un guvern publică categorica sa opiniune asupra unui incident oare care în „Monitorul oficial” al Statului, acele cuvinte sînt acele ale oficiale și legitimei autorități și trebuie să fie de ajuns celuilalt guvern, ce se crede interesat și păgubaș din deplorata circumstanță. Atât mai mult aceasta are valoare pentru toastul Grădișteanu ce fără dreptate ar voi să se ridice la gradul unei cestiuni internaționale și care negreșit nu are trebuință de scuse între guvernele ce se respectă.

„Opinia noastră este, că pe o cale rea se află Austro-Ungaria.”

Locuitorii din insula Creta refuză de a plăti Turciei dările și guvernatoarele de acolo ar fi voind să întrebunțeze forța armată. Ar fi de ajuns să se tragă un singur foc de pușcă pentru ca să se aprindă o nouă revoluțiune în Creta. De aceea este probabil că guvernul din Constantinopole va recurge la alte măsuri sau va face nouă concesii Cretenilor, pentru ca să evite o rescoală ale cărei consecințe nu se pot calcula. În ori ce cas însă, se poate dîce că Turcia se află aji într'una din pozițiunile cele mai critice, care poate deveni mai rea, dar mai bună nici odată.

Emanciparea politică a femeiei în Englitera astfel după cum o propusese Hugh Mason, a ocupat cea mai mare parte a ședinței dela 7 Iulie a Camerei comunelor. Desbaterea a fost interesantă. Printre conservatori s'au aflat mulți cari au combătut într'un mod foarte viu ceea ce ei numiau „introducerea elementului istoric” în alegeriile legislative. Cât pentru autorul propunerii, d. Hugh Mason a lucrat în contra cauzei sale, făcînd o deosebire între femeile măritate și cele nemăritate și susținînd că cele dintâi îi par nedemne a exercita dreptul de vot. Cu toate acestea, cauza emancipării politice a femeilor a avut în camera comunelor mai mulți aderenți de cât în ori ce altă țeară din Europa, și chiar de cât în multe țeri unde este vorba de întinderea dreptului de vot pentru bărbați.

Cetim, scrie tot „Telegraful”, în „l'Indépendance belge.” dela 9 Iulie.

Nu este un secret pentru nimeni că în Italia lucrează de mai mult timp influențe înalte pentru a aduce o apropiere între Papa și monarhia Italiană pe baza părăsirii, dacă nu complete cel puțin parțială, a legii garanțiilor. Evoluțiunea d-lui Depretis cătră centrul drept n'ar fi avut în realitate un alt scop de cât de a provoca, într'un viitor mai mult sau mai puțin apropiat, această capitulare. Pentru moment ne mărginim a înregistra șgomotul despre această schimbare a politicei guvernului italian. Această schimbare ar fi un fapt însemnat și de natură a modifica în mai multe puncte politica europeană. Cu toate acestea, nu se poate uita categorica declarație făcută la Stradella de d. Depretis, că nu va părăsi nici odată legea garanțiilor.

Din reflesiiunile „Românului”.

Dîiarul „Românul” în primul seu dela 2 Iulie n., după ce citează cuvintele lui Beust: „nu mai este Europă” desbate foarte pe larg și am pute dîce sensativ pozițiunea cea grea a României, pe care, dîce „Românul”, Austro-Ungaria voiesc să o distrugă.

Oprindu-se în desvoltarea temii sale ceva mai mult la istoria Moldovei din timpul lui Ștefan cel mare, a căruî statuă se desvîli deunădile la Iași, „Românul” arată că de folositori au fost pentru Europa românii de pe acele timpuri, pentru ce Ștefan cel mare a fost numit chiar de papa de pe atunci, *apărătorul creștinătății*.

Venind la toastul lui Grădișteanu, „Românul” cu o vehemență lui neobicinuită continuă astfel:

Austro-Ungaria scie bine că noi, chiar dacă toți am voi să luăm Bucovina, Traasilvania, Banatul și Basarabia, preste puțință ne-ar fi.

Pentru ca se o facem aceasta trebuie se avem, cel mai puțin, un milion de oștire cu care se trecem Carpații, să luăm Pesta, să luăm apoi Viena, și să ajungem poate la Königgrätz, ba încă și la Magenta, pentru ca să se încheie pacea și astfel să ne redea Austro-Ungaria acele trei petri scumpe ale coroanelor lui Ștefan și Mihai.

Diserăm că va trebui să mergem până la Königgrätz și la Magenta, fiindcă Austro-Ungaria este susținută de imperiul german și de Italia. Astfel dar ne va trebui cel mai puțin două milioane de oștire; căci toată lumea mai scie că în starea actuală de lucruri nici Francia, nici Englitera nu vor începe războiu cu Germania, cu Italia și cu Austro-Ungaria, și aceasta pentru ca să ne redea nouă cele trei petri scumpe pierdute în nenorocirile timpurilor.

FOIȚA.

Cristian Waldo

san

CĂILE NOROCULUI.

Roman de George Sand.

(Tradus din franjozece de E. B.)

(Urmare).

Cristian remase la fereastă și așcepta se o vadă întorcîndu-se; dară ea nu se întoarse și ușa se deschise. Margareta apăru, și Cristian abia avu timp a închide repede lada, din care marionetele își arătau, cu indiscrețiune, nasurile lor groase și gurile lor rîdînde.

— Cum! domnule, esclamă tinera față cu surprindere, Dta esti încă aici? La aceasta nu m'am asceptat! Eu am gîndit, că ai plecat!

— Doară nu vei fi întîlnit pe cineva prin curte? dîse Cristian, care, pe semne, nu era mînios a se acăța de impregiurarea aceasta a soartei.

— Eu n'am vîdut pe nimenea, dîse Margareta, și, de oare-ce viu pe ascuns, am și intrat iute, ca se nu mă vadă nimenea; dar, încă odată, domnule Goeffle ar trebui să nu fii aici. Baronul trebuie să scie acum numele persoanei, care a îndrăsnit a i se împotivi, și te conjur să pleci.

— Să plec? Dta îmi spui aceasta așa crudel! dar îmi aduc aminte că în faptă eu am plecat, pentru a nu mă mai reîntoarce. Dl Goeffle mi-a dat să pricep că l'ăși pute încurca și pe dlui în fatalitățile mele, și i-am promis a dispărea și Dta mă găsesci tocmai începînd a-mi pacheta geamantanele.

— O! dar continuă, că eu nu voiesc să întărduiu.

— Îți este dar de grabă a numai auđi de mine? Dar așa inchipuesceți că eu sînt deja imbarcat cel puțin spre America, că fug, cu vîntrele pline, de groaznicul meu inimic și vîers lacrimi în amintirea aceluî prim cadril ce va fi cel din urmă în viața mea...

— Cu mine, dar nu cu altele?

— Cine scie? Eu-l care-ți vorbesce în momentul acesta, nu este decît o umbră, un fantom, amintirea aceluia care a fost ieri. Celalalt eu este jucăria undelor și a destinului; eu nici habar n'am de el ca și când ar locui în lună!

— Doamne! cum esti de vesel, domnule Goeffle! Scii, că eu nu sînt nici decît veselă?

— În adevăr, dîse Cristian, surprins de aerul trist al Margaretei, eu sînt un miserabil, că vorbesc de mine, precând ar trebui să mă nelinișesc de urmările evenimentului de aseară! Dară, ai binevoi a-mi răspunde, dacă mi-ași permite o întrebare?

— O! Cum se nu, după toate, că întemplarea te a făcut să scii despre mine... Aji noapte, mătușă-mea m'a înfruntat foarte și dase domnișoarei Potin ordinul, a-mi pacheta geamantanele și a mă duce astăzi la Dalby; dară, azi-dimineață, a fost toate schimbate și după o convorbire secretă cu baronul, care și-a recăștigat, precum dîce d-ei, întreaga sa senătate și veselie, s'a hotărît că eu am să rămân aici, și n'am alta a face până de seară, decît a-mi pregăti toaleta. A propos, scii că a venit de sigur Cristian Waldo? Se dîce chiar, că el șede aici în Stollborg. L'ai întîlnit, dacă este aici? L'ai vîdut?

— De bună seamă.

— Fără mască? A! cum este el? Are în adevăr un cap de moarte?

— Ceva mai rău! El are un cap de lemn.

— A! Dta îți bați joc.

Nici decum. Dta ai jura, dacă l'ai vedea, că fața sa este tăiată din un trunchiu, cu un cuțit, care taie rău. El samănă cu cea mai urită din marionetele sale; veđi, cu asta.

Și Cristian arătă o figură de sbir grotescă, ce ieșise din cutie, și Margareta o ar fi putut vedea însuși, dacă ar fi fost mai puțin preocupată.

— A! În adevăr! dîse ea cam înspăimîntată, aici este doară cutia sa blăstemată? Doară locuesce cu Dta în odaia aceasta?

Dovedit este dar, că Austro-Ungaria n'a făcut și nu face atâta sgomot pentru suspinul domnului Petru Grădișteanu de cât fiind că caută pricină de a putea dice, că mica Româniă amenință pacea statelor celor mari. Resultatul ce se speră dela această inchipuită acuzare ni l'a mai spus și gazeta „Il Popolo-romano“, organul dlui Depretis, care a publicat articolul ce i s'a trimis, din Pesta sau din Viena, prin care dice:

„Europa se supună cestiunea română și constituțiunea țerei unei nouă cercetări.“

Dar de ce nu, cel puțin și a Italiei irridente?

Mai trebuie o dovadă, că Austro-Ungaria nu numai nu se putea supera de toastul dlui Grădișteanu, dar că nici avea cel mai mic drept de a reclama? Eată și aceea dovadă.

La 8 Iunie 1867 imperatoarele Austriei, împăcându-se cu ungurii și împărțind cu dênșii împărăteasca-i domnie, se încoronă la Buda-Pesta, rege al Ungariei.

La ceremonia încoronării se aduseră 11 stindarde „ale țerilor cari se țin de coroana sântului Stefan.“

Ale căror țeri fură aceste 11 stindarde? Eată numele acestor țeri încoronate, unele în realitate și altele în efigie.

Ungaria, Transilvania, *Bosnia, Serbia, România*, Croația, Galiția, Cumania, Slavonia, Dalmația și Lodomeria.

Dacă dar în ceremonia încoronării regelui Ungariei s'a pus, în mod oficial, pe coroana Sântului Stefan al Ungariei și briliantul ce se numește România, pe ce drept se face atâta mare sgomot, pentru că la sfârșitul unui banchet un simplu cetățian a suspinat după petritele cari s'au pierdut din coroana lui Stefan al Moldovei?

Regele Ungariei a depus atunci următorul jurământ:

„Frunțăriile Ungariei și ale țerilor încorporate ei, și tot ce se ține de aceste țeri, cu ori-ce preț, și titlu, nu le vom înstrăina, nici le vom micșora, ci din contră le vom înmulți și întinde, pe cât se va putea, precum se cuvine pentru prosperitatea publică, pentru gloria și înmulțirea acestor țeri ale noastre.“

Acesta este jurământ; și noi, tot n'am strigat că Regele Ungariei provoacă răscoală în România, jurând că ne va cuceri și de fapt; și nobilii, vitejii, puternicii și bunii noștri vecini strigă că se face anarhie în marele imperiu, fiindcă dl Petru Grădișteanu, pe când se sfârșise banchetul și Regele era se plece, suspină de pierderea petritelor, ce acum 400 de ani, împodobeau coroana lui Stefan!

Cele mai multe diare Austro-Ungare necurmat ne calumniează, ne insultă și ne amenință. Ele sunt nedrepte, dar au cel puțin meritul de a spune ce cugetă ungurii. Sânt însă unele, între cari „Neue-Freie-Prese“, care, cu ocaziunea toastului dlui Petru Grădișteanu ne spune că Austro-Ungaria ne iubesc foarte, că mult bine ne-a făcut și dorește să ne facă, și că cu siguranță ne putem arunca în brațele imperiului, și mai cu seamă în brațele regatului ungar, când Rusia ne va amenința.

Vom vorbi în altă zi mai pe larg în privința dovedilor de iubire ce necurmat ne-au dat și ne dau vecinii noștri.

Astăzi, lipsindu-ne spațiul, vom aminti numai câte-va fapte.

Austria s'a opus, din toate puterile, la propunerea lui Napoleon, pentru unirea acestor două principate.

Ba nu, liniștește-te, n'ai să-l vezi. El a ieșit, și a rugat pe dl Goefle a-i permite, să-și depună bagagiul său aici.

— Sărmanul! replică Margareta în gânduri, el este așa de urit ca aceasta! Să credem, ce dice lumea. Sânt oameni, cari l'a vădut frumos, și este el doară bêtân?

— Cam la patru-zeci și cinci de ani; dară la ce gândesci, și de ce esti așa tristă?

— Nu știu, sânt tristă.

— Pentru-că rămâi în castel și ai să vezi deseară marionetele?

— A! du-te, domnule Goefle, dta mă tratezi chiar ca pe un copil. Eri, la bal, adevărat, că am fost veselă, mi-am petrecut, am fost fericită, mă credeam eliberată pentru tot-de-una de baron; dară astăzi, mătușă-mea însăși are speranțe, bine o ved, și trebuie se reapar înaintea unui om, pe care-l urăsc d'aici încolo din toată inima. Nu m'a insultat el ieri, într'un mod laș? Mătușă-mea poate dice, că el a voit să glumească, dară nu să glumesce cu o fată de vârsta mea ca cu un copil. Pentru a mângăia încâtva mândria mea eu mi-am dis, că el va fi vorbit în deliriu, și că atacul său de nervi a început deja, când mi-a spus vorbele acele grosolane; așa este și opiniunea prietenelor mele; dară știu eu, ce-mi va spune astăzi, când îl voi revăde? Fi va el răutacios sau nebun, dacă mă mai insultă, cine

Ea a cerut și a dobândit voia de a ocupa țeara cu armatele ei, pentru a ne umili, pentru a dice Europei că nu sântem în stare de a ne guverna, pentru a ne deprinde cu domnia acestor armate și pentru a ne opri de a lua și noi o mică parte la resbelul din Crimeea.

În congresul dela Paris s'a opus cu stăruință la unirea Principatelor.

La alegerea principelui Cuza s'a opus pe cât a putut.

Ea a declarat necurmat atunci că ceia ce perde pe tărâmul politic îl va recăștiga pe tărâmul economic; și a luptat și luptă cu bărbăție, pentru a se ține de cuvânt.

La alegerea principelui Carol s'a împotrivit prin toate mijloacele.

Nu voese, striga ea necurmat, încă dela 1857, să mă găsec între două Piemonturi.

Nu credem că avea dreptate, căci cunoscut este că sclavii și cei tare persecutați sânt totdeauna mai periculoși decât popoarele libere.

Acest adevăr pare că-l cunoaște comitele Taaffe, căci vedem că tinde a face un imperiu federativ, singurul mijloc sigur de a face pe Austro-Ungaria să fie un imperiu drept, iubit și prin urmare într'adevăr puternic. În ori ce cas atunci imperiul vorbea precum și făcea: pe când acum spune că ne iubesc și în fapt neconținut ne lovesce în modul cel mai nedrept și cel mai sugrumător.

Negreșit că imperiul Austro-Ungar poate se cucerească o bună parte din imperiul otoman, acum când Franța și Englitera sânt foarte bolnave și el este susținut de marele imperiu al Germaniei și are și pe Italia în serviciul său.

Negreșit că România fiind încinsă de naționalități de altă gintă este în mai mare pericol de cât toate cele-lalte.

Cunoaștem pericolul, vedem lovirile ce ni se dau din toate părțile, vedem propaganda ce se face chiar contra Regelui nostru — fiind că are calitățile cele mari ale unui Hohenzollern —; dar n'avem ce face decât a suferi, a veghia și a ne pregăti ca cel puțin să perim cu onoare; astfel vom avea asigurarea, că și Europa și vecinii noștri ne vor saluta cu respect pe câmpul de onoare strigând cu toții, în inima lor — nedreptate mare s'a făcut acestei națiuni nobile, brave și pătrunse de simțeminte de dreptate, de ordine și de iubire pentru toate popoarele.

În ceea ce privește pe puternica noastră vecină, ce astăzi se numește Austro-Ungaria, n'avem altă puțință decât ai exprime simțemintele noastre de durere pentru ura și persecuțiunea cu care ne grătulează și ai dice cu cea mai deplină sinceritate:

Puternică esci; și cu puterea Germaniei — mai cu samă pe cât Franța și Anglia sânt bolnave — multe cuceriri poți face. Credem însă — cu mica noastră pricepere — că pe calea unei sincere și pe deplin liberale confederațiuni ai fi mult mai puternică, căci ai trăi astfel prin tine înseși, prin dreptate și libertate.

În numerul dela 1 Iulie v. același diar introduce primul său cu cuvintele: „Cel mai rău surd este cel care nu voiesce să audă,“ pășese pe larg în contra sgomotelor răspândite despre diferențe între ministrul president Brătianu și Rosetti. Terminând cu aceasta reflectează la unele diare ale diarului „La Gazette de Roumanie“ că adeca austriacii și mai cu samă ungurii sânt convinși, că este în interesul lor ca statul român să fie tare și dice din

mă va ocroti? Dta nu vei mai fi aici și nimenea nu va cuteza...

— Cum! Nimenea nu va cuteza, cine sânt oamenii aceia din giurul dtale? Și acei tineri bravi, cari i-am vădut eri?...

— Da, de sigur și eu am cređut așa; dară ei nu mă cunosc, domnule Goefle, și se poate că ei cred, că merit insultările baronului. Pentru mine este o recomandație cam tristă a fi introdusă în lume de mătușă-mea, care, de sigur foarte cu nedrept, are reputația de a sacrifica tot, chestiilor de interes politic.

— Sărmană Margareta! diare Cristian atins de penibila situațiune a acestei fete amabile.

Sincer emoționat, precum era, el nu gândea la o familiaritate vătămătoare, așa și Margareta nu cugeta nici decum la ceva rău, lăsându-l să-i ea mâna care însăși îndată o lăsa, simțind earăși realitatea împregiurărilor.

— Ei, diare el, totuși trebuie să te hotărăesci?

— M'am hotărit. Numai pasul cel dintăiu este greu. Acuma, am să mă împotrivesc teribilului Olaus la fie care întelnire; am să-i spun adevărul în fața lumii, și mai bine voese să fiu un demon de răutate, decât favorita acestui pașă dalecarlian. Eu ved că o să mă apară singur mai bine; căci dacă ai fi dta aici, m'ași teme a te vedea pe partea mea în detrimentul Dtale, și m'ași reține mai mult. Tot

parteși ca aceasta a fost totdeauna și opiniunea românului; dar cu toate acestea, ungurii mai cu samă nu vor se înțelege acest adevăr. „Prin urmare, dice „Românul“ mai departe, sfat pentru sfat, cutezăm și noi a dice confrăților dela „Gazette de Roumanie“:

— Vorbiți cu Ungurii; faceți-i să înțeleagă și interesul lor, și pericolul spre care se prăvălesc pe calea pe care au mers și merg cu ochii închiși. Această încercare au făcut-o necurmat ai noștri încă dela 1848 și totdeauna fără cea mai mică isbândă; cât despre noi, fiți siguri, onorabili confrăți, că deplin înfrățire am dorit și dorim nu numai cu Austro-Ungaria, dar cu toți vecinii noștri, și cei mari și cei mici. Fiți siguri asemenea — și scim că cunosceți adevărul — că nici odată Români de aici n'au făcut peste Carpați, propagandă de răscoală; din contra noi le am dis necurmat:

— răbdați, cereți cu liniște dreptatea ce vi se cuvine, căci va veni de sigur ziua în care chiar Ungurii vor cunoaște și vor înțelege și dreptatea și interesele lor cele adevărate. Dacă dar țipă mereu naționalitățile sub administrațiunea Ungurilor nu noi le facem să țipe ci necurmatele loviri și nedreptăți ale guvernului Ungur.“

După acestea reflectează „Românul“ diarului „N. fr. Presse“ și adecă la cele diare de acest diar 5in Iulie n. „N. fr. Presse“ scrie atunci:

„Mult mai mare greutate se acordă, și la Viena și la Pesta, discursului d-lui Rosetti care celebră pe regele Carol ca *Rege al Românilor*. Regele a răspuns la acest discurs, care a făcut parte în actele oficiale și s'a publicat și în „Monitoriul oficial.“

Antăi: Faptul este că nu regele a răspuns la discursul d-lui Rosetti ci acesta la discursul Regelui.

Eată dar o nouă travestire a adevărului; eată o nouă dovadă, că ceartă gratuită ne caută, și pun pe rege în cauză.

Al doilea: La 10/22 Mai 1866, domnul Dumitru Ghica, ministru de interne, în cabinetul președut de d. Ioan Ghica, supt Locotenența Domnească președută de d. Lascar Catargi, a publicat programa primirei oficiale a principelui Carol. În acea programă se dice, conform otărîrei Adunării:

„Domnul Românilor“

După ce principele Carol depuse jurământul, la tribuna adunării, în mâinile aleșilor națiunii, procesele verbale constată:

„Măria Sa, condus de cătră membrii biuroului adunării și de d-nii ministrii părăsesce sala în mijlocul strigătelor prelungite:

— „Trăiască Carol! Trăiască Domnul Românilor!“

Și pentru ce adunarea și guvernul au prescris acest titlu?

Fiind că numai cei cari domniau prin dreptul divin se puteau numi Domni ai unei țeri.

Fiind că se putea și se poate dice: Imperatoarele Austriei, Regele Ungariei etc. etc.

Ludovic Philip însăși și Napoleonii, cari au domnit prin alegere ear nu prin dreptul divin, n'au mai putut fi domni ai țerei ci ai oamenilor, și de aceea titlul lor au fost: rege al Francesilor, imperatoarele al Francesilor, domn sau rege al Românilor, ear nu al Francei, al României.

Titlul de domn al Românilor l'a avut necurmat principele Carol. Când s'a bătut moneta cu efigia

atâta, domnule Goefle, nu voi uita nici odată pozele bune, ce mi le ai dat și maniera cavaleriască cu care ai respins pe baronul acesta uricios. Nu știu dacă ne vom mai vedea vre o dată; dară ori și unde vei fi, dorințele mele vor fi cu Dta și am se mă rog lui Dumnezeu, să-ți dea mai multă fericire, decât mi-a dat mie.

Cristian fu viu atins de aerul afectuos și sincer a acestei copile drăgălașe. Din privirea și din accentul ei se revărsa toată inima sa, fără cea mai mică părțicea de cocheterie.

— Dragă Margareta, îi diare el ducând mâna ei frumoasă la buzele sale, îți jur că și eu îmi voi aduce aminte de dta! Ah! pentru-ce nu sânt eu bogat și nobil! eu așa avea poate puterea a te socoti, și de sigur așa face toate din lume spre a obține fericirea de a te protege; dară eu nu sânt nimica și prin urmare, nici nu pot nimica.

— Pentru aceasta nu-ți mulțămesc mai puțin replică Margareta. Eu îmi inchipuesc că Dta ești un frate, care nu l'am cunoscut, care mi l'a trimis Dumnezeu pentru un moment, în oara suferinței mele estreme. Primesce scurta noastră reunire așa, și să ne dicem adio, fără a despera în viitor.

Candoarea Margaretei în fipse în sufletul lui Cristian o remușcare. Dintr'un moment la altul, dl Goefle putea reveni, și era cu neputință, ca tinera contesă, care a observat așa de bine asemănarea

principelui, atunci numai s'a strecurat pe monetă titlul de domn al României. Nu scim prin ce îndemn guvernul a făcut acest act care, după noi este nedrept pentru țeara românească, căci el amintescă timpii feudalității, ear nu timpii în cari domnii și regii se urcă pe tron prin „voința națională,” prin alegerea poporului.

Dacă mulți din noi n'au protestat în Cameră, mai cu seamă când titlul de domn s'a schimbat în acel de rege, ear nu Imperatore — căci în limba noastră nu este cuvântul de rege, ci numai acela de domn sau Împărat, cum este și la Greci, — și dacă am tăcut când i sa dat titlul despotic de rege al României, ear nu al Românilor, cauza a fost, că nu voiram să deschidem, în acele momente solemne, o desbatere pe forme.

Nu putea însă, d. C. A. Rosetti, ca în fața statuei lui Ștefan — care fusese domn de popor — să dea regelui Românilor un titlu feudal, un titlu care surpă în formă suveranitatea Românilor asupra țerei lor.

Și protestă pentru aceasta marele și puternicul Imperiu al Austro-Ungariei! Se crede acolo serios de cineva, că titlul de domn al Românilor ar însemna o dorință a cuceririi altor pământuri românești, ear domn al României ar însemna abdicare!

În adevăr dacă „Gazette de Roumanie” crede în asemenea glume în loc de a vedea și prin aceasta, că ni se caută ceartă cu luminarea, apoi, în ceea ce ne privește, respectul ce avem pentru marele imperiu ne silește să credem că politețea din saloanele oficiale oprește pe ăsa Gazzetta de a mărturi ceca ce, din nenorocire pentru noi, adevăr este.

Nu ne mai eartă spațul de a ne lămuri astăzi pre deplin cu Pressa austro ungară. Lăsând dar aceasta esplicare pentru altă zi, sfârșim cu cele ce mai aveam a țice românilor noștri ca conclusioni.

Avem încredere în guvernul actual.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman”.

De pe malul Tisei în luna lui Cuptor în anul Domnului 1883. Onorată redacțiune! Sânt deja 4 ani, de când dela catastrofa Seghedinului încoace nu v'am mai scris nimic din părțile noastre. Mă veți acusa de nepăsător față de cauzele noastre publice, sau poate chiar de ostil neamului românesc presupunând a mă fi înghițit molochul nesătios al maghiarisărei. Ca însă atare idei să vi le delătur, ca se cunoașteți adevărata cauză a tăcerii, iau earăși condeiul în mână, și să vă împărtășesc, că ce s'au mai întemplat în decurs de 4 ani și prin ținutul acesta al pustelor Ungariei.

Înainte de toate vă invidiez pentru aerul cel dulce plin de parfumul aromatic din stejărișurile și brădeturile Carpaților, care vivifică și recrează plumănil și vă dă față rumenă și veselă și vă face să uitați necăsurile dintr'un aer politic rău infectat. Vă invidiez pentru dulcea linise în carea odichniți sub umbra recoroasă a stejărilor și a brașilor înalți și stufoși, plini de fabule, legende și basme naționale șoptindu-vă la ureche, despre trecutul nostru, despre multele pășuri ale națiunii noastre; vă invidiez pentru pofta cu carea sorbiți apa din izvor, uneori culcați pe earba cea verde smaragdă, și parecă vă aud cum trageți câte o doină dulce de resonă pădurea. O! la voi totul e poesie. *)

*) Dar și prosă din greu.

Red.

accentului între unchiul fals și nepotul fals se nu fie surprinsă, vedându-i pe amândoi, în absență completă a asemănării. Și apoi dnul Goeffe, de bună seamă, nu s'ar înțelege a susține a astfel de înșelăciune, și lui Cristian i ar fi părut rău, dacă Margareta i ar conserva o amintire rea.

El mărturisă dară de bună voie, spunându-i că, necunoscându-o, el și-a permis gluma rea, a lua blana și căciula doctorului, pentru a juca rolul seu, adăogând că s'a căit foarte, vedând cu ce suflet ângereșc a voit să se joace. Margareta se mânia nițel. Ea avuse un moment de bănuială, cât aușise pe Cristian adresându-se cu vorba la bal pentru prima dată; dară el părea așa de sincer spunându-i că a aușit toate din odaia învecinată, încât dânsa s'a apărât în contra propieiilor sale bănuiele.

— A! Cum scii minți de bine, țise ea, și cât de ușor poți înșela cu lămuririle dtale! Eu nu mă simț vătămată de gluma iusuși; venind aici, eu am făcut o greșală și o nesocotință pentru cari fui pedepsită prin o mistificațiune; dară ce mă face tristă este, că dta ai persistat până la sfârșit cu atâta aplomb și sinceritate.

— Ți cu remușcări și cu rușine: o greșală aduce altele cu sine, și...

— Și ce? ce mai ai a mărturisi?

(Va urma.)

Noi însă trebuie să înghițim pe aici un aer greu plin de praf, vânturile flueră neîncetat, când ca orcan, când ca un samum omoritor; clima face pe aici dese salto mortale din căldura tropică în receala de toamnă; n'avem pădure în apropiere, unde să ne recreăm plumănil împovărate de praful cel mult; bem apă ca și smoala, cetim și aușim sudălmii și batjocuri asupra tot ce e românesc. În atari împregiurări cred că nu ne vei afla dispuși a poetisa ca pe acolo! — Natura e în floare acolo, aici e mai moartă, posomorită ca o babă bătrână, se fugi de ea! — Noi am fugi de ea de clima aceasta nesuferibilă, nesănătoasă, careaspre durerea noastră neșpusă ne-au consumat copii, mlădițe frumoase, (un băiat de 2¹/₂ ani și o fetiță de 6¹/₂ ani) Dar aerul acest greu plin de miasmă maghiarisătoare nu vrea să scie și nu îi pasă de perirea elementului nostru. Toate rugările noastre modeste motivate de a pute fi strămutați în regiuni mai sănătoase, mai corespunzătoare naturei noastre și mai priincioase, sânt de ani de zile în continuu respinse, nebagate în samă.

Șciți că la acestea vei face observarea ca se mergem la vre-o baie, scaldă, sau să ne tragem la Ardeal pe timpul de vară și așa să ne recreăm. Dar scumpetea cea mare de aici pe și mărimea familiei nu ne permite a face voiagiuri scumpe! Bieții copilașii noștri nici nu cunosc ce e pădurea, ce e deal, cum rodesce un pom, cum se ară, cum să seamănă, seceră, atare scoli practice nu sânt pe aici. Oare în împregiurări de aceste putem fi poetic dispuși, putem să vă scriem ceva mai înveselitor și din părțile acestea? *)

Și totuși m'am decis a vă scrie câte ceva și a mă scutura de tăcerea adâncă, de pasivitatea aceasta mortificatoare și nimicitoare!

Șciți bine odinioară ce activ eram, atât pe terenul bisericesc, cât și pe cel național, și nu fără succes! Odinioară se bucurau creștinii noștri de sfatul meu de sprigioana mea morală! Câte îmbărbătări, câte îndrumări serveau lor de cinosură, că pe care cale ce foloase pot câștiga! Bieții erau și mulțămitori, eu însă îndestulit că mi-am făcut datorița de creștin, de cetățean al patriei. Ați însă stau, sânt silit de forța împregiurărilor politice a sta cu mâinile încrușate și a căuta cu ochi doioși și cu inimă plină de durere, cum se seduc oile retăcite de oameni, cari vènează interese personale, fără de ale pute da sfat contrar.

— Dar, dacă s'ar afla om inteligent și acolo, oare un atare sfat nu s'ar timbra din partea conducătorilor politici de ați de agitațiune în contra maghiarismului și a întregității statului. Au doară nu pentru aceea fură angloații români din cercuri românești strămutați în cercuri unguresci pentru că nu se făcură aneltele oarbe și apostoli ai maghiarismului? Oare nu tot pasul făcut în interesul națiunii și al bisericii fu timbrat de agitațiune periculoasă întregității statului? și ce faceam noi? nimica alta decât pretindeam să se respecte și aplice legea de naționalitate, de limbă și de scoale și în favorul națiunii bisericii noastre?

Am tăcut, am răbdat, am așteptat schimbarea situațiunii politice, domolirea șovinismului maghiarisător; în zădar situațiunea s'a înăsprit și devine din ce în ce mai nesuferibilă. Vedându-se acum șovinismul maghiarisător demascat și de națiunea română combătut și înaintea Europei descoperit și deoare-ce noi nu vream să ne supunem odată cu capul acestui șovinism, care, în loc se dea viață binefăcătoare omoară tot ce e simț bun în acest stat poliglot, ne prigonește cu toată furia lor asiatică și aduc legi peste legi, cum se ne sugrumă ori ce mișcare națională. Un steag ardelenesc, sau rumânesc de un băiețel de student la un loc public aședat, le cășunează spaima și strigă după poliție și amenință cu închiderea scoalelor. Dacă le țici că statul acesta e poliglot, să ne respecte și pe noi drepturile noastre etc. atunci să sufulec un „Trefort” și scrie o epistolă lungă în ditrambe de laude unguresci ultramontanului Szabó, episcop în Gherla, accentuând, că de coratul episcop, nu se ține de cari vreau să scie de o Ungarie poliglotă. A plesni în fața Europei un ministru de pe banca guvernului statistica Ungariei, a nega pur și simplu poliglotismul acestui stat, adecă diversele naționalități cu diversele limbi în număr de milioane; și a spune aceasta unui episcop român, a căruia turmă constă numai din români, înseamnă atâta, de a ne decreta de morți, înseamnă a presupune, că românii de sub episcopul Szabó nu sânt români. Dacă le place aceasta palmă românilor de sub Szabo, și lui Szabo, apoi parte, suferă cu conștiință liniștită și remenă înferăți, noi însă desvotăm și reprobăm aceasta procedură a unui Ministru în contra unui popor pacinic cum e cel românesc!

Și doamne! ce mai larmă făcură compatrioții noștri pentru toastul unui Grădișteanu. Nu se rușinară a numi neamul românesc păduchios. Cine? poltronii de nemeși trențuroși cu cultura unui surugiu și betyăr din soiul căroră e plină temnița! Acestia vor se ne dea cultură? în a înjura alte neamuri? Ar fi timp să se mai modereze acesti poltronii și șoviniști, că de nu ați mână se vor trezi cu milioane de Grădișteni! Altmintrenea noi sântem mândri a fi români. Și încă ce mai bucurie satanică se esprimă în foile lor de când guvernul României desvotază cele cuprinse în toastul lu Grădișteanu.

*) Nu numai poesia înveselește și matematica dispune bine pe om.

Red.

Altmintrenea timbrezene acesti nerușinați și fără simțământ, așață pe angloații de stat ori și unde vor vol, ei vor remânea credincioși națiunii noastre și ca atare și numai ca atare vor fi patrioții cei mai fideli. Aceasta se și o însemne odată pentru totdeauna.

Trecând în călătoria mea prin Seghedin m'am minunat de străformarea lui! Precăt a fost strivit ecsundarea cetatea aceasta prefăcându-o într'un lac mare cu puține case și cu bisericile remase, preatâta sa ridicat și imfrumșețat; s'a înălțat cu un metru mai mult decât a fost nivelul apei pe timpul esundării, sa edificat deja peste 2000 de case noue dintre care escelează casa magistratului cu turn nou, teatrul grandios cu statuete, frescuri și arabesce decorat, palatul tribunalului civil și separat acelu criminal, palat de postă și telegraf și alte palaturi private cu esteriori pitoresci și cu un lucș esterior ce numai prin orașe mari se ved, strade ceruale și radiale bine pardosite și adeseori udate, inpuținează praful nesuferibil, un cheiu scump și un pod de fer grandios preste Tisza. Plântarea de arbori și compunerea de parcuri completează frumșea cetății și i dă un colorit de cetate mare.

Cu milioanele din visteria statului — la care concurgem și noi românii cu milioanele noastre și de care maghiarii nu fug, ci le primesc dela noi cu plăcere și atunci nu țic: nu-mi trebuie banul tău! că ești dacoromân! — împrumutate parte pentru orașul Seghedinul, parte pentru cetățenii aceia cari au edificat și edifică case private, și milioanele din mila Europei întregi pre sama ecsundațiilor adunate, între ei împărțite scii să facă minuni!

Dară pe cât de frumos e orașul pe atâta de nefericit și sărac e; pentru că oamenii edificându-și casele, orașul regulându-și și ridicânduși edificii publice și au îngropat țoți banii nu numai cei împrumutați ci și cei privați, în edificiile cele noue și fiind-că pe teritoriul cel mare al Seghedinului s'au edificat prea multe și prea mari case și încă cu etage. Stau cu sutele goale, nefind atâți locuitori, cari să le locuiască, cametele însă după împrumuturi trebuie plătite, și fiindcă fără chiriashi destui spre acoperirea cametelor, banii ceruți nu încurg. Pe rând casele cele noue vin la licitare și se vënd până la suma prețului împrumutului de stat, celelalte împrumuturi și banii proprii, ba unii și pământurile proprie, cari le-au dat zălog numai și numai ca să poată conține împrumuturi mai mari și să poată edifica, sânt pierdute, și oamenii ajung pe strade, se fac din oameni cu stare bună proletari. Doi oameni ajungând în starea aceasta au și nebunit, unul dintre ei s'a aruncat în valurile Tisei, lăsând după sine o familie numeroasă.

Și apoi casele licitate scii în acui mâni ajung? Partea cea mai mare în a evreilor, comerțul e deja în mâna lor, încăt maghiarii înșși încep a fi îngrigiți de viitorul Seghedinului, prorocind jidovirea lui!

Aceasta e o urmare a reconstrucțiunii; ceeaaltă e de natură politică și mai tristă, adecă: oamenii împrumutatori să făcură sclavi, iobagi politici ai guvernului actual, din oameni radicali cu principii kossutiane, tământiază la laude familiei Tisza până la greață!

Vedeți cum se economisează milioanele statului? Vedeți pentru ce plătim noi dare? să se peardă în ziduri luscuoase, care ați mâne vor rămân goale, s'au trebuie alte milioane, încă ca se aducă și universitate, tablă reg. și comitat în Seghedin, ca acestea înmulțind apoi locuitorii. Și totuși vor remânea în parte mare goale, pentru că apa Tisei are funestă natură de a aduna tot nășipul din părțile de sus pe alvia Tisei de lângă Seghedin așa, în cât în tot anul urcându-se nivelul Tisei, nu vor trece 10 ani și earăși va esunda. Drept că aceasta esecundare nu va dărma edificiile, fiind toate solide și tari făcute, dară va spăria și împrăștia comerțul și oamenii de aci, sau ca să nu se esundeze vor trebui earăși nouă milioane contrasă pentru a ridică nivelul Seghedinului earăși cu 1-2 metri mai înalt și tot așa până în infinit. — Apoi de unde să mai ajungă bani și pentru o scoală română? când numai un oraș maghiar consumă atâtea milioane. Oare cum să prospereze acest stat în mânia lui Trefort poligot — și cum să înflorească patriotismul maghiar în inimile românilor pre lângă fulgerile unui Trefort și pe lângă șovinismul maghiarisător.

Dascălii noștri dela sate luminătorii poporului, educătorii tinerimei noastre, cari nici în dricul verii, n'au odichnă; după ce 10 luni învățară pe băieții și fetițele dela sate, nici acelea 2 luni de vâcanță pe sama scolarilor concesă, dascălilor noștri nu e permis a le folosi spre recreațiunea lor proprie; ei trebuie să și părăsească vetrele, economia și familia lor, și să meargă în orașe unguresci și să învețe limba maghiară, după comanda lui Trefort pe lângă un diurn de 70 cr, din care să plătească cortel și vict. Mai per de foame, și totuși să aibă gust și zel de a înveța și limba maghiară!! Apoi încă cu ce purtare bruscă îi instrucează pe învățătorii români, să uită la ei cu ochi de ură, ba vedui când saluta un învățător român cu jó reggelt (bună dimineața) pe profesorul seu maghiar, că acesta nici nu ia respuns ci s'a uitat numai crunt la el! Cu bună sama în tot dascălul român vede un Grădișteanu!

Apoi bre! așa se cultivează românii pe la noi, sub eghida maghiară.

Mă bucur înainte că pe lângă atari tractamente ce patrioții buni cu simțuri maghiare crește Trefort!

Adevărul.

Varietăți.

* (Personalie). Baronul Mayr, legatul austro-unguresc de la București, a sosit în 14 ale l. c. în Előpatak. Se zice că toată vara o va petrece ca oaspe acolo.

* (Necrolog). De la Ucia inferioară primim știrea tristă, că Dr. Constantin Pomușiu, consilier regesc și medic cercual al Arpașului inferior, după o suferință abia de două zile, a repausat în 4 l. c. în etate de 69 ani. Pe defunctul îl deplânge soția sa Catarina născută Wunderlich și fiul lor Isidor, student în clasa II-a gimnazială abia în etate de 12 ani, precum și inteligența și poporul din cercul său care l'a stimat și iubit. În mormântarea a avut loc în 5 Iulie în Ucia inferioară. Fie-i țărina ușoară!

* (Procedură ungurească.) Încă la 28 ale lunii trecute am primit o înștiințare din comitatul Unedoarei despre o procedură curioasă la o alegere de notar cercual. În toamna anului trecut s'a ales cu unanimitate de voturi în cercul Gurasadei, cu 8 comune curat românesci, notar un român. La postul acesta mai candidase și un ungar și adevărat cumnatul d-lui baron Kemény Elek, solgăbirăul Iliei. Deci alegerea cu unanimitate a românului, fără de a protesta cineva în contrăi s'a — auziți și mirați! — nulificat, din cauza — și acum mirați-vă și mai mult! — „kor hiány miatt“ va se dăca din lipsa vârstniciei, cu toate că alesul are censură de notar, a depus jurământ, a intrat în funcțiune și după ce a funcționat 25 zile s'a descoperit defectul acesta neprevăzut în lege. Interesant este că în cazul acesta este amestecat și ministrul, căci într'un târziu cere de la ales „decretul de majorean“. Suprins de cererea aceasta a înaintat o hârtie, lângă care și decretul de majorean la ministeriu. În urmă se duce la Budapesta unde i se fac promisiuni frumoase; dar cu toate acestea primesc rezoluțiunea cunoscută mai sus. Solgăbirăul baron cum află de rezoluțiune se duce însoțit, de 4 gendarmi la Gurasada și invită pe judeii comunali în cancelaria notarială. Aci preste voința reprezentanților cari cer cel puțin substituție, domnul solgăbirău octroiază până la alegerea definitivă pe un Medves László în funcțiunea notarială. Acest Medves este una și aceeași persoană, care la indemnul dlui baron Kemény a descoperit nevârstnicia notariului ales. Procedura aceasta a d-lui baron, ni se spune că a produs indignațiune în alegători, făcând excepțiune doi maghiari, un jidan și doi preoți români. Ni se spune că acești doi preoți agitează chiar pentru un anume Toroczky, motivând agitarea lor cu impregiurarea că nu am avea candidați. Concursul expiră în 24 Iulie n. Credem că românii calificați vor fi concurs și de astădată și dacă n'au concurs să concurgă. Pe lângă proceduri ca cea de mai sus este adevărat, perd mulți curagiul. Însă nu trebuie ca să ne intimidăm nici o faptă incorectă a contrariilor naționalității noastre, fie ei chiar și baroni, căci ei ar vrea să fim așa de buni și să lăsăm laptele pe suflatul viștelului!

* (Incendiu mare.) În Sz. Miklós, comitatul Lipót, s'a escat în 15 Iulie n. un incendiu înfricoșat. Mulți oameni au căzut jertfă focului. Opt sunt înmormențați 20 lipsesc. Căpitanul cetății a murit în foc. Toată cetatea afară de șirul caselor din dreapta dela gară, este o grămadă de ruine. Edificiul cel nou al casei de păstrare sa surpat. Locuitorii au ramas pe strade; miseria e mare.

* (Alegerea demnitarilor academici.) Pentru anul scolar 1883/84, scrie „Candela“, să alege de Rector al Universității Francisc-Iosefine din Cernăuți profesorul de teologie Isidor de Onciu și după ce renunță la aceasta demnitate din cauza sănătății sale, profesorul de teologia Vasiliu de Repta; eară de decan al facultății teologice se alege pentru anul numit prof. Eusebiu Popovici.

(Serbarea nascerii s. Ioan Botezătorul din Suceava.) Cetim în „Candela“ din Cernăuți: Înalt Prea Sântia Sa păr. Archiepiscopul și Mitropolitul Silvestru plecă în 23 Iunie (5 Iulie) a. c. la Suceava, spre a săvârși acolo în biserica Metropolei în ziua nascerii s. Ioan Botezătorul serviciul dumnezeesc. La gara Ițcani fu întâmpinat de reprezentanții autorităților din Suceava și condus la Mitropoliă, unde se adunase acum peste 8000 de închinători la venerabilele moaște ale s. m. m. Ioan cel nou. La priveghiere cuvântă Prea Cucernia Sa protopresbiterul Artemiu Berariu despre darul învățării, al mângâierii și al vindecării depus în biserica de D-l nostru Is. Christos. Sânta liturgie o celebră Înalt Prea Sântia Sa în Sobor de 6 preoți și 4 diaconi și împărtăși în decursul ei două chirotesii și două chirotonii. Eșind procesiunea cu

venerabilele moaște ale s. m. m. Ioan cel nou la locul sântirii de apă ținu Cuvioșia Sa profesorul de relegeune Emanuel Ciuntuleac a doua cuvântare, vorbind de importanța religiei în moralizarea și cultivarea poporului. Întorcându-se conductul la biserică, se încheie festivitatea cu a treia cuvântare rostită de Înalt Prea Sântia Sa Păr. Archiepiscop și Metropolit. A doua și plecă Înalt Prea Sântia Sa la mănăstirea Dragomirna, unde liturghisind făcu două chirotonii și ceremonia parastasului. În ambele locuri cântarea chorală în decursul ceremoniilor o escutară cu mare bravură șese seminariști din Cernăuți.

* (Ungurii în Paris). Despre banchetul din *Hotel Continental* dat în onoarea scriitorilor și artiștilor unguri cetim în „Correspondența franceză“ următoarele: „Domnul Henri Martin s'a făcut nemuritor prin descoperirea simpatiei, cari de sute de ani există între unguri și francezi. Discursul și l'a încheiat cu un puternic „Éljen“. Sa sculat apoi Pulszky și făcu complimentele binemeritate revoluției franceze se înțelege de sine că n'a întârziat a da un eclatant testimoniu clerului unguresc și nobilimei maghiare laudând principiile din 1789. Cât de încântați au fost francezii, cari vreau să se curețe cât mai curând de religie și privilegii, cât de încântați au rămas ei după cele auzite dela Pulszky, — nu ni se spune. Eduard Lockroy avu cutezanța a vorbi despre literatura maghiară, despre care el va fi știind tot atâta ca și despre cea japaneză. În ce legătură de idei a numit el pe maghiari „iubiți mei patrioți“ nu se știe încă; însă în jurul lui Victor Hugo sau fost datat oamenii a se dispensa dela reflectare. Mai înțelegeșce a vorbit Munkácsy căci el a vorbit mai natural. Prin telegraf a mulțumit bravelor unguroaice pentru exemplul dat doamnelor franceze prin dispozițiunea de a voiagi, arătând francezilor cât sunt de bătuți la cap, dacă-și țin acasă muerile. Doamna Edmond Adam, vice-presidenta comitetului n'a luat parte la serbarea de înfrățire, a fost de față însă secretariul diarului „Nouvelle Revue“ și totodată vistiernicul comitetului, care încă a vorbit, însă nime nu-l asculta, și spre norocul lui, a început a suna „Marseilles“, la auzul căreia s'au sculat toți ungurii în picioare și începură din nou a sbiera „Éljen“.

* (Timpul). După căldura cea tropică, la 40 graduri, de alaltăieri încoace, după o ploaie răcoritoare, avem timp recoros cu vânt. Pe munții Oltului și cei din apropierea Sibiului se vede multă zăpadă.

* (Colera). O telegramă de eri dela Alecsandria (Egipt) spune că în părțile acelea colera ea dimensiuni tot mai mari.

Afacerea dela Tisza-Eszlár.

(Urmare.)

Nyiregyháza, 27 Iunie.

Apărătorul Eötvös atrage atențiunea într'acolo, că martorii stau în contact unul cu altul; dănsul cere se se incuie ușa sub durata ascultărilor următoare. — Apărătorul Eötvös: (cătră Henter). Locuesce Moriș la DTa? — Henter: Da. — Eötvös: Cine ț-a poruncit să-l țini la DTa? Henter: Domnul vice-comite mi-a poruncit. — Eötvös: Ți sa dat aceasta în scris? — Henter: Nu mai știu, s'a și scris foarte mult în afacerea aceasta. — Eötvös: Unde ai condus pe Moriș? — Henter: În locuința mea. — Eötvös: L'ai păzit. — Henter: Da, ca se nu convină cineva și se vorbească cu el fără știrea mea. — Eötvös: Cum a fost Moriș? — Henter: La început n'a mâncat mai nimica, după aceea a cerut însă de mâncare; la început a mâncat numai pâne și lapte, acum mănâncă cu mine. — Eötvös: Cine îți plătesce spesele? — Henter: Conte Palffy, vicecomitele, îmi predă pe lună pentru Moriș circa 40 fl.

— Eötvös: De când e la DTa Moriș? — Henter: Dela începutul anului acestuia. Acum nu se mai roagă.

Adeseori a țis: „De ce se mai fiu evreu.“ Eötvös: Cine avea voie se vorbească cu Moriș. — Henter: Au vorbit mulți cu el. — Eötvös: De exemplu? — Henter: Băieții și neguțătorii ce venără în curtea edificiului comitatens; curtea stă deschisă și poate intra ori cine. Eu am fost totdeauna de față; cu el singur nu putē vorbi nimenea. — Eötvös: Au venit și rudeni de a le lui, spre exemplu bună-sa și mamă-sa mașteră, de ce nu le-ai lăsat la băiat? — Henter: Fiind că așa mi-a poruncit vicecomitele. — Eötvös: Știut-ai DTa, că aceasta e contra legii. — Henter: Eu fac aceea, ce-mi poruncesce vicecomitele, căci eu sunt acela care trebuie se asculte.

Eötvös: N'a dorit Moriș nici când, se vorbească cu mamă-sa. — Henter: Nu; s'a ascuns

totdeauna căci se temea de ea. — Eötvös: Bine. Spune-mi cum s'a întâmplat lucrul cu atentatul de noapte? — Henter: Nesce oameni au umblat, se poate, cu ideea se fure pe Moriș, eu am pușcat după ei. — Eötvös: Dar n'ai avut pe cine se puși: totul a fost numai poveste. — Henter: Eu credeam că sunt atentatori. — Eötvös: Lucru minunat, DTa cre dai numai, ear Moriș o știe cu siguranță. — Henter: Moriș e copil cu minte — Eötvös: D-ta ai depus mai în toate punctele aceea-și ca Barca, numai în punctul din urmă nu; după depunerea lui Barca ar fi țis copilul... Henter (necăjit) Nu mai respund la nici o întrebare. — Pres: Nu merge, trebuie se respunzi. — Eötvös: Prin astfel de respunsuri nu te vei scăpa de datorință. — Henter: Remân pre lângă depunerea mea mă rog însă să se asculte Antonie Bobak: acesta poate povesti detaiuri în privința coruperei efeptuite de Barca.

— Eötvös: DTa, precum se vede, știi înainte, ce va responde martorul? A fost acela de față, când a vorbit Barca cu DTa? — Henter: Nu. — Eötvös: Me vog se se iee aceasta la protocol. — Apărătorul Székely (cătră Henter): Condu-ai pe Moriș în teatru? — Henter: Da. — Székely: Aud, că a fost și după culise? — Henter: Ești foarte rău informat. (Alaritate.) — Martorul următor e Ant. Bobak, servitoriu la Henter. Acesta a vățut pe Barca adese-ori la Henter, n'a ascultat nici când la vorbirea dintre ei. Depune însă, că Barca ar fi voit să-l corumpă cu bani și să aducă prin el pe Moriș la altă depunere. — Pres: Când s'a întâmplat aceasta? — Bobak: Astă eamnă, când fu Barca aici. — Eötvös: Făcut-ai atunci aretare. — Bobak: Nu; nu mai alaltăieri am vorbit despre lucru. — Eötvös: Așa dar atâta timp ai lăsat lucru la o parte?

Barca susține, că ar fi minciuni cele țise despre el.

Comisariul de siguranță Recsky se însinuă la cuvânt și spune, că Barca ar fi voit se corumpă pe doi bărbați. Acești bărbați se invită înaintea judecătoriei.

Urmează confrontarea lui Barca cu Coloman Peczely diurnist la tribunal. — Barca vrea se jure, că depunerea lui e adevărată.

Procurorul de stat propune pe basa unui testimoniu de moralitate, în care se arată, că Peczely ar fi om de nimic, ca Peczely nu se admită la jurământ.

Ședința se încheie la 3 oare d. a.

(Va urma.)

Loterie.

Mercuri în 18 Iulie 1883.

Brünn: 81 26 65 66 38

Bursa de Viena și Pesta.

Din 17 Iulie n. 1883.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	120.—	119.75
Renta de aur ung. de 4%	88.65	88.65
Renta ung. de hârtie	87.10	86.95
Împrumutul drumurilor de fer ung.	137.75	137.75
emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	91.80	91.75
II emisiune de obligațiuni de stat dela drumul de fer orient ung.	114.50	114.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung.	99.—	99.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea pământului	101.—	101.—
Obligațiuni ung. cu clausulă de sorțire	98.60	98.50
Obligațiuni urbariale temeșane de	99.25	99.25
Obligațiuni urb. temeș. cuasulă sorțire	97.70	97.50
Obligațiuni urbariale transilvane	99.25	95.25
Obligațiuni urbariale croato-slavonice	99.—	98.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea ței de vin	98.—	98.—
Serisuri fonciari ale institutului „Albina“	100.30	100.30
Datorie de stat austriacă în hârtie	78.75	78.75
Datorie de stat austriacă în argint	79.65	79.50
London (pe polița de trei luni)	120.—	120.05
Galbin	5.65	5.66
Napoleon	9.50	9.50
100 marce nemțesci	58.60	58.45

Nr. 252 pp.

[439] 2—3

CONCURS.

Pentru întregirea postului vacant de învățătoriu la școala elementară gr. or. română din suburbiul Brașovului „Tocile“ se escrie concurs cu termin până la 6/18 August a. c.

Cu acest post este împreunat salariu anual de 300 fl. v. a.

Învățătoriu ales este datoriu a ține și școala de repetițiune.

Petițiunile concursuali instruite conform legilor din vigoare sunt a se adresa oficiului protopresbiteral al tractului Brașov I.

Brașov, 24 Iunie 1883.

În conțelegere cu dl protopresbiter.

Comitetul parochial.

Vasile Sfetea m. p.,
paroch gr. or. ca președinte.